

SpellRight

för Mac

Innehåll

SpellRight för Mac i korthet	2	Inställningar	13
Kom igång snabbt	2	Allmänt	13
Installation	2	Ordlistor	15
Olika användare, olika inställningar	3	Om SpellRight	16
Kontroll av text	3	Mer om Pages	16
SpellRight för Mac som fristående program ..	4	Mer om ordlistorna	17
Starta	4	Att använda talsyntes	19
Rättnig	4	Kortkommandon	20
Inställningar	4	Teknisk information	21
De vanligaste meddelandena	4	Systemkrav	21
SpellRight för Mac via operativsystemets		Avinstallation	21
inbyggda stavningskontroll	9	Licensvillkor och support	21
SpellRight för Mac, huvudfönster	11		

SpellRight för Mac i korthet

SpellRight för Mac är ett program som rättar stavfel och grammatikfel i engelsk text. I handboken kallar vi programmet för enbart SpellRight.

SpellRight kan användas på olika vis:

- Som separat program tillsammans med exempelvis Pages och Microsoft Word. Då får man se SpellRight i egen dialogruta med egna knappar.
- Via operativsystemets inbyggda stavningskontroll, exempelvis Safari och Textredigeraren. Då ser gränssnittet ut precis som när man använder systemets vanliga stavningskontroll.

Hur SpellRight beter sig och vad programmet klarar att rätta, beror på vilken miljö man arbetar i. För användare som har läs- och skrivsvårigheter rekommenderas SpellRight som separat program tillsammans med exempelvis Microsoft Word och Pages. Med den kombinationen får man det bästa och mest nyanserade stödet under stavningsrättningen. I vissa miljöer då operativsystemets stavningskontroll används får man rättningförslag från SpellRight, men inte hjälp med t ex lättförväxlade ord och/eller grammatikkontroll.

TIPS

På Oribi ABs webbsajt www.oribi.se finns FAQ (vanliga frågor med svar) om SpellRight, liksom information om hur man kan uppdatera programmet. Titta gärna där!

Kom igång snabbt

Installation

1. Starta Macen.
2. Sätt in cd-skivan i datorns cd-enhet.
3. Dubbelklicka på ikonen för cd-skiva och starta installationsprogrammet `SpellRight.pkg`.
4. Följ instruktionerna på skärmen tills installationen är klar.
5. SpellRight är nu installerat i mappen Program och vill man att SpellRight skall vara synligt på Dockan kan man dra programikonen dit.
6. Är punkt 5 utförd kan man starta SpellRight genom att klicka på SpellRight ikonen i Dockan annars dubbelklickar man på programikonen som finns i mappen Program.

Första gången man startar SpellRight frågar programmet efter en licensnyckel. Licensnyckeln finns i boxen som SpellRight-skivan levererades i.

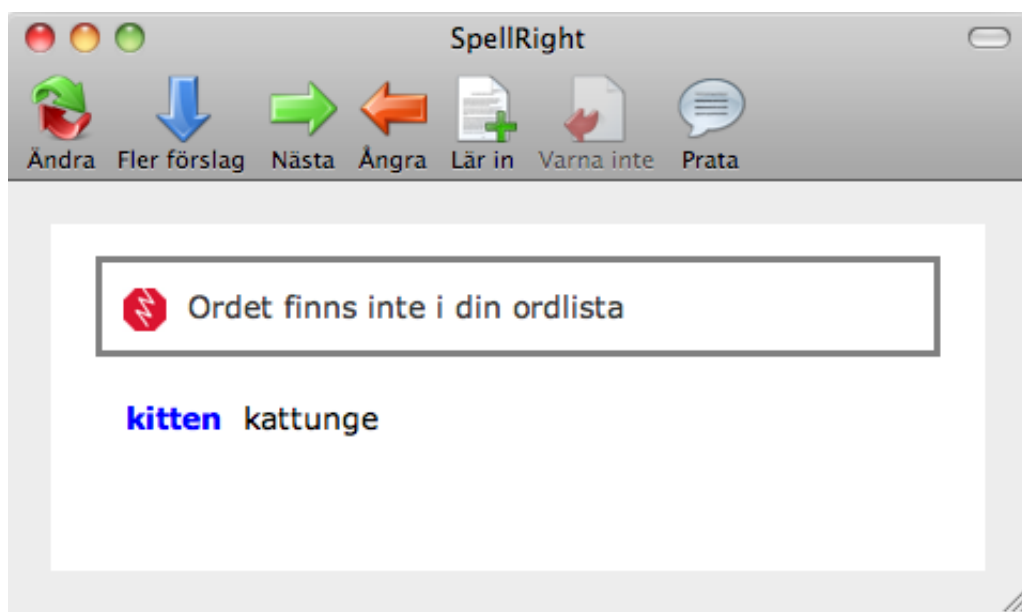
Olika användare, olika inställningar

SpellRight kan hantera flera olika användare på samma dator med individuella inställningar för hur programmet ska fungera. Varje användares personliga inställningar och ordlistor sparas i den inloggade användarens bibliotek.

Kontroll av text

SpellRight upptäcker och varnar för många språkfel som inte systemets språkkontroller hittar. SpellRight kan rätta grava stavfel, som *djöni* (*journey*) och *chrafs* (*giraffes*) och hjälper till att skilja mellan lättförväxlade ord, t ex *meat* och *meet*.

I would love to have a **cion**.

Ett enkelt grammatik- och uttrycksstöd rättar upp många fel, t.ex. *She eat an apple* (*She eats an apple*). Många "svengelska" fel rättas, som *She is interested of football* (*She is interested in football*).

SpellRight för Mac som fristående program

Starta

Starta SpellRight genom att klicka på SpellRight-ikonen i Dockan eller dubbelklicka på programikonen som finns i mappen Program. Är programmet startat klickar man på knappen **Nästa**.

Rättning

SpellRight börjar kontrollera texten från insättningspunkten (textmarkören). Om insättningspunkten är i slutet av dokumentet, rättas texten från början. Man kan också markera en viss textdel som man vill rätta.

När SpellRight presenterat sina förslag till rättning, väljer man ord genom att antingen dubbelklicka på ordet direkt i förslagslistan, eller markera det och klicka på knappen **Ändra**.

Inställningar

Genom olika inställningar kan man anpassa SpellRight efter sina egna behov. Inställningarna nås när SpellRight är det aktiva programmet. I menyraden kan man klicka på SpellRight och därefter välja **Inställningar**. Det går också bra att använda snabbkommandot ⌘, (kommando+kommatecken).

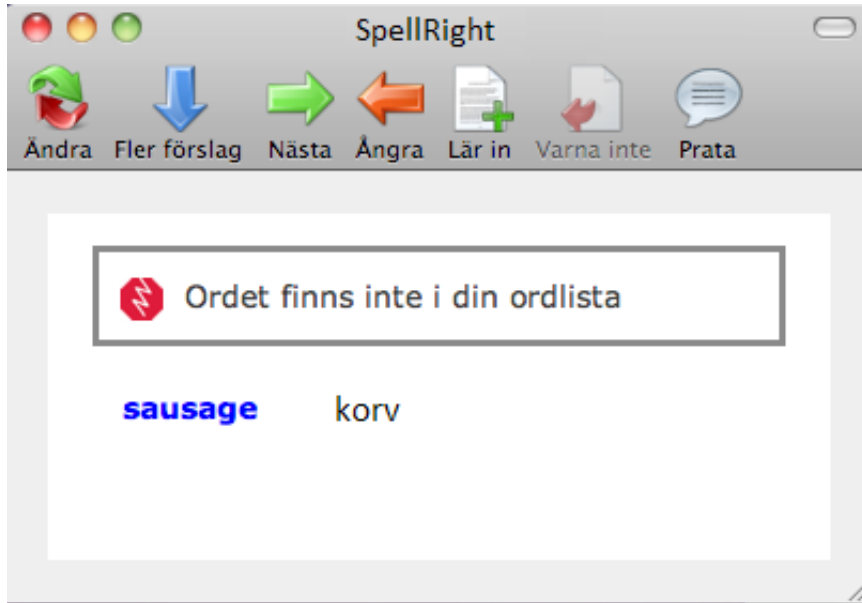
De vanligaste meddelandena

Här följer en förklaring av de vanligaste meddelandena från SpellRight. Vi rekommenderar att man ägnar en stund åt att sätta sig in i vad de olika meddelandena betyder.

1. Finns inte i din ordlista

Detta meddelande presenteras när man skrivit något som inte finns i den ordlista man arbetar med (läs mer om hur valet av ordlista påverkar rättningsförslagen under rubriken *Mer om ordlistorna*). Här har någon skrivit *sositch*:

For lunch, I had a **sositch**.

SpellRight presenterar ett (ibland fler, om de bedöms lika troliga) förslag på första plats – i detta fall *sausage*. Direkt till höger står en förklaring till ordet. Vi får veta att *sausage* betyder *korv*.

I många fall räcker det med att få ett eller ett par förslag från SpellRight, men vill man ändå se fler rättningsförslag klickar man på knappen **Fler förslag** (den feta blå pilen som pekar nedåt). Då kommer ett förslag i taget att dyka upp. Vilka förslagen är beror på vilken ordlista man arbetar med. I detta fall arbetar vi med den lilla listan och när hela förslagslistan är framklickad, ses följande.

2. Lättförväxlat ord

Detta meddelande presenteras om man skriver ett ord som SpellRight anser är lättförväxlat med något annat. Man får en uppmaning om att kontrollera att man valt rätt ord. Ett exempel, med Mellanlistan aktiverad:

What she said really hurt my **fillings**.

SpellRight stannar på *fillings* och ber om kontroll:

Sannolikt skulle det vara *feelings* i detta fall. Man väljer enkelt rätt ord genom att dubbelklicka på det rätta, eller markera och välja **Ändra**.

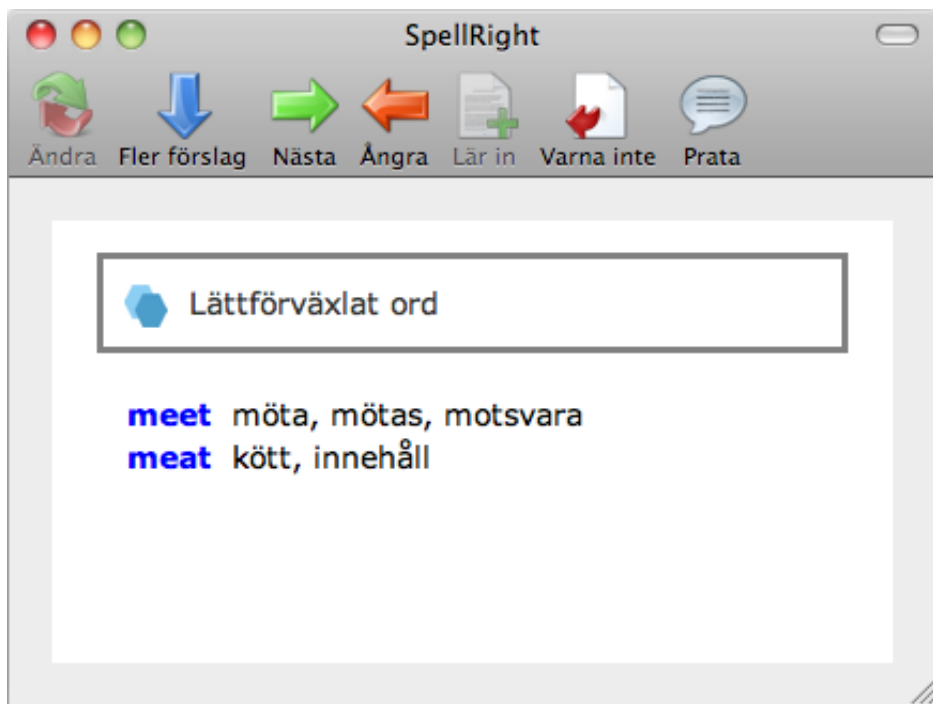
I många fall kan SpellRight känna av omgivningen kring ett ord för att bedöma om man stavat rätt. Det innebär färre stopp i de fall man faktiskt stavat rätt. Här följer ett exempel.

I like to meet new people.

SpellRight stannar **inte** på *meet*, som är korrekt här.

Vegetarians don't eat meet.

Här stannar SpellRight på *meet* och varnar för lättförväxlat ord:

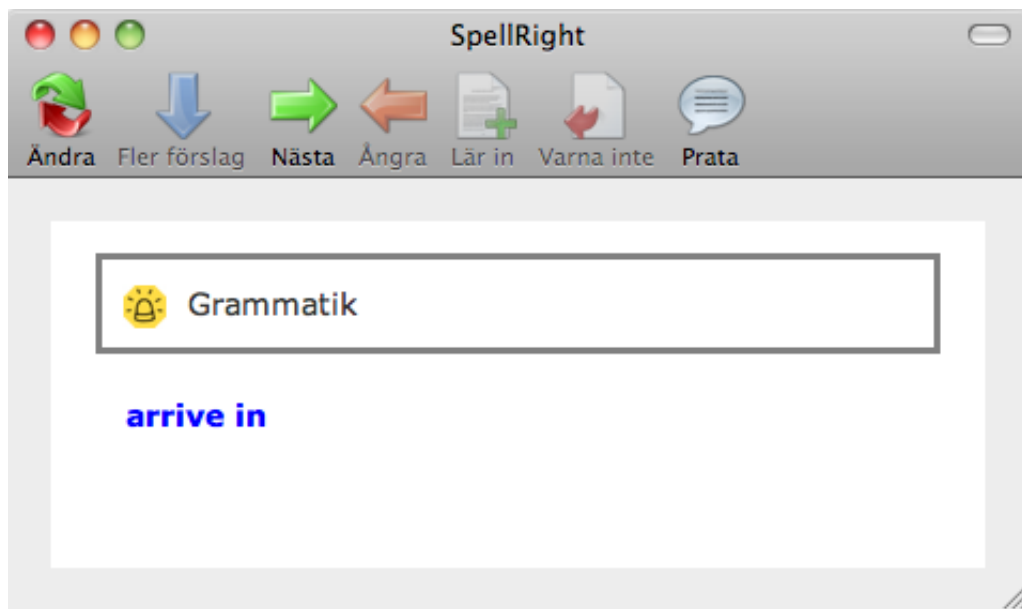

3. Grammatik

Detta meddelande visas när SpellRight anser att man gjort ett fel som inte handlar om stavning utan om böjningar, ordföljd eller meningsbyggnad. Det som SpellRight reagerat på markeras i texten och i meddelanderutan ser man förslaget till rättning. Här är ett exempel:

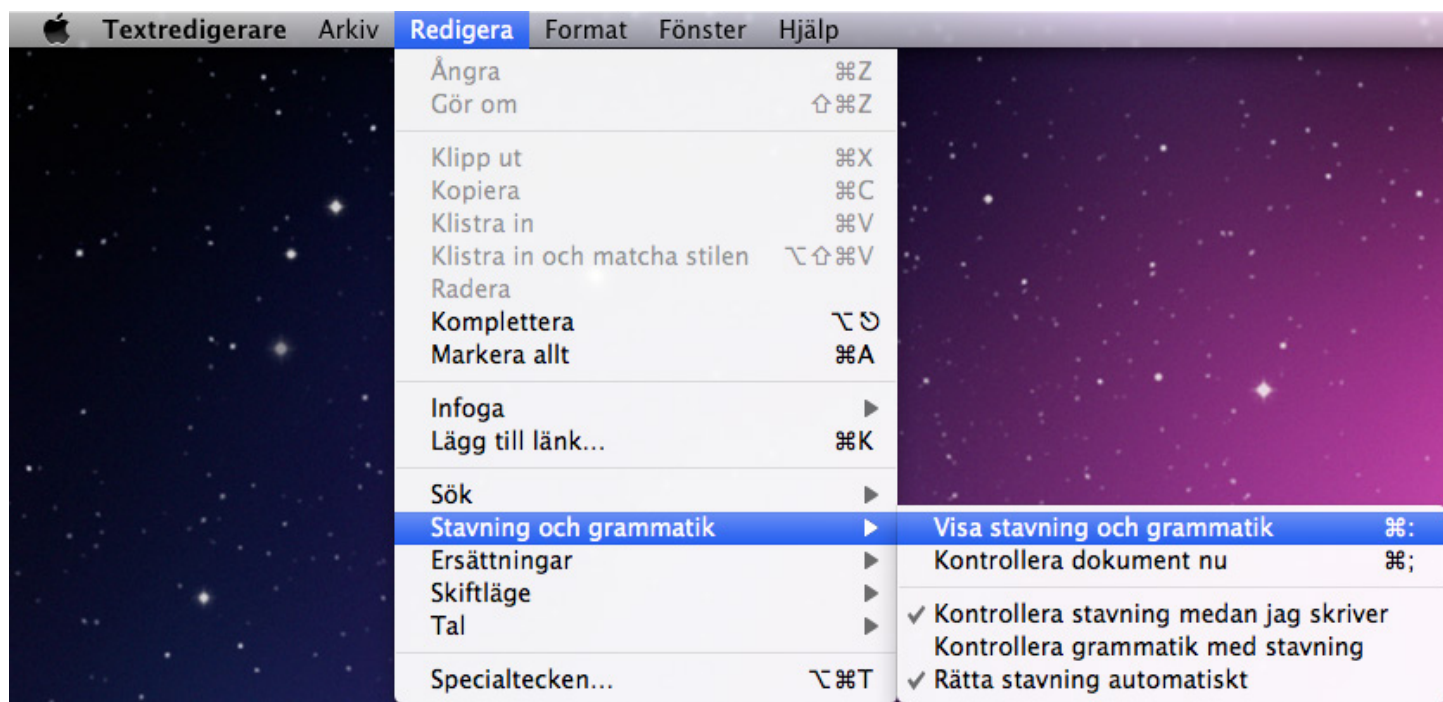
The train will arrive to Jönköping very late.

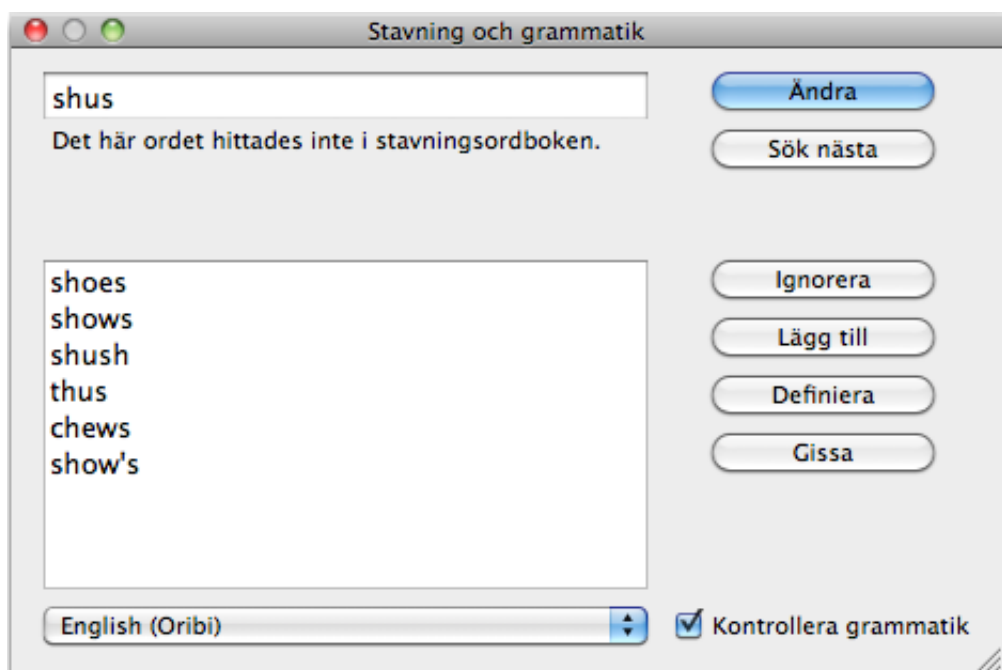
SpellRight för Mac via operativsystemets inbyggda stavningskontroll

Många program, exempelvis Safari eller ordbehandlingsprogrammet Textredigeraren, använder operativsystemets stavningskontroll. I respektive programs inställningar anger man vilket språk som ska kontrolleras. Efter installation av SpellRight erbjuds ett nytt alternativ som kallas **English (Oribi)**. Detta måste man aktivt välja, för att rättningförslagen ska komma från SpellRight. Har man valt det, innebär det att rödmarkerade felstavningar eller grönmarkerade grammatikfel kommer från SpellRight. Högerklickar man på ett felstavat ord, kommer rättningförslag från SpellRight.

Systemets stavningskontroll kan man starta via Macprogrammets meny under **Redigera**. Man kan också starta granskningen med snabbkommandot ⌘: ((kommando+kolon).

I ett fönster presenterar stavningskontrollen felstavade ord men även förslag till rättstavade ord.

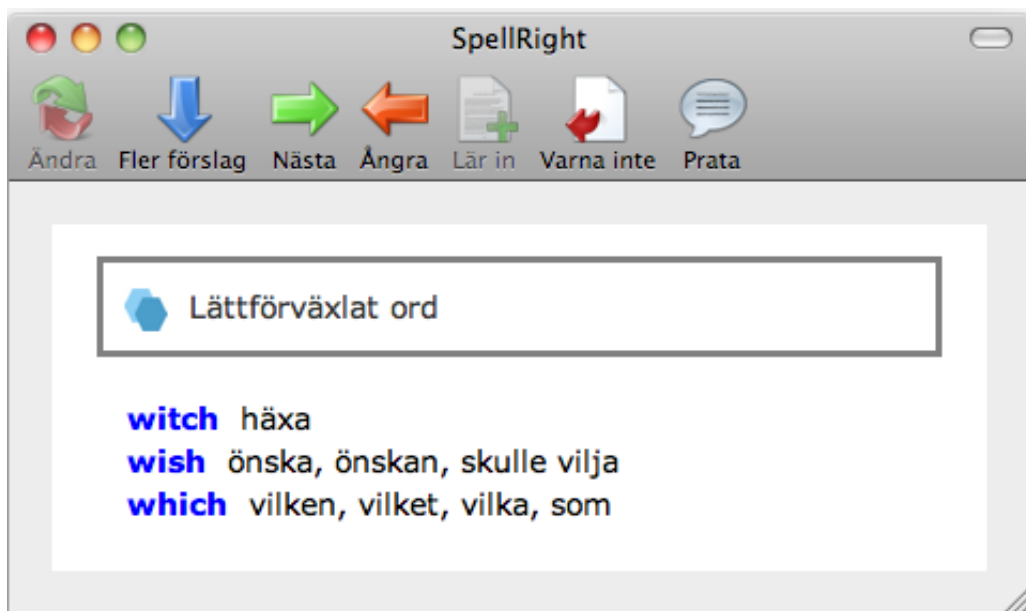

En del ordbehandlingsprogram använder sig inte av systemets stavningskontroll utan har istället en egen stavningskontroll, exempelvis Microsoft Office och OpenOffice. Apples eget ordbehandlingsprogram Pages använder systemets stavningskontroll men bara i en begränsad omfattning.

SpellRight för Mac, huvudfönster

I detta avsnitt förklaras vad knapparna i SpellRight huvudfönster har för funktion. Vi utgår från ett exempel på hur huvudfönstret kan se ut när SpellRight stannat under stavningskontroll med lilla ordlistan aktiv.

I know **witch** one it is.

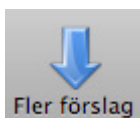

Ändra

För att välja ett ord, markera det och klicka på knappen **Ändra** – eller dubbelklicka på ordet direkt i fönstret.

Fler förslag

SpellRight visar normalt 1–2 ord som första förslag till rättning. Vill man se fler förslag, klickar man på knappen **Fler förslag**.

Nästa

Gå vidare till nästa ställe i texten genom att klicka på knappen **Nästa**.

Ångra

Gå tillbaka till det senast rättade stället.

Lär in

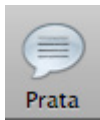
Om man skrivit ett ord som är nytt för SpellRight och vill att programmet ska lära sig det, klickar man på **Lär in**.

Varna inte

Om man vill att SpellRight ska sluta stanna på ett ord som anses lättförväxlat, som man aldrig gör fel på, kan man klicka på knappen **Varna inte**. I fallet ovan är det inte lämpligt eftersom skribenten har gjort fel.

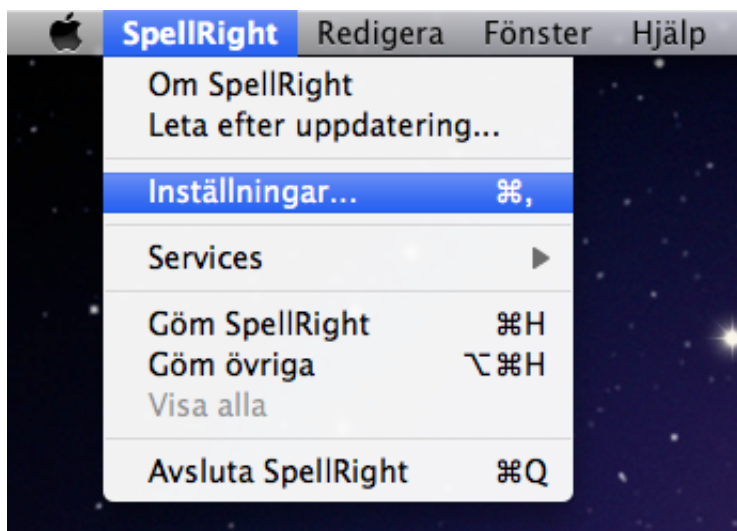
Prata

Markerad text kan läsas upp med talsyntes om sådan finns installerad i datorn - se vidare under rubriken *Att använda talsyntes*.

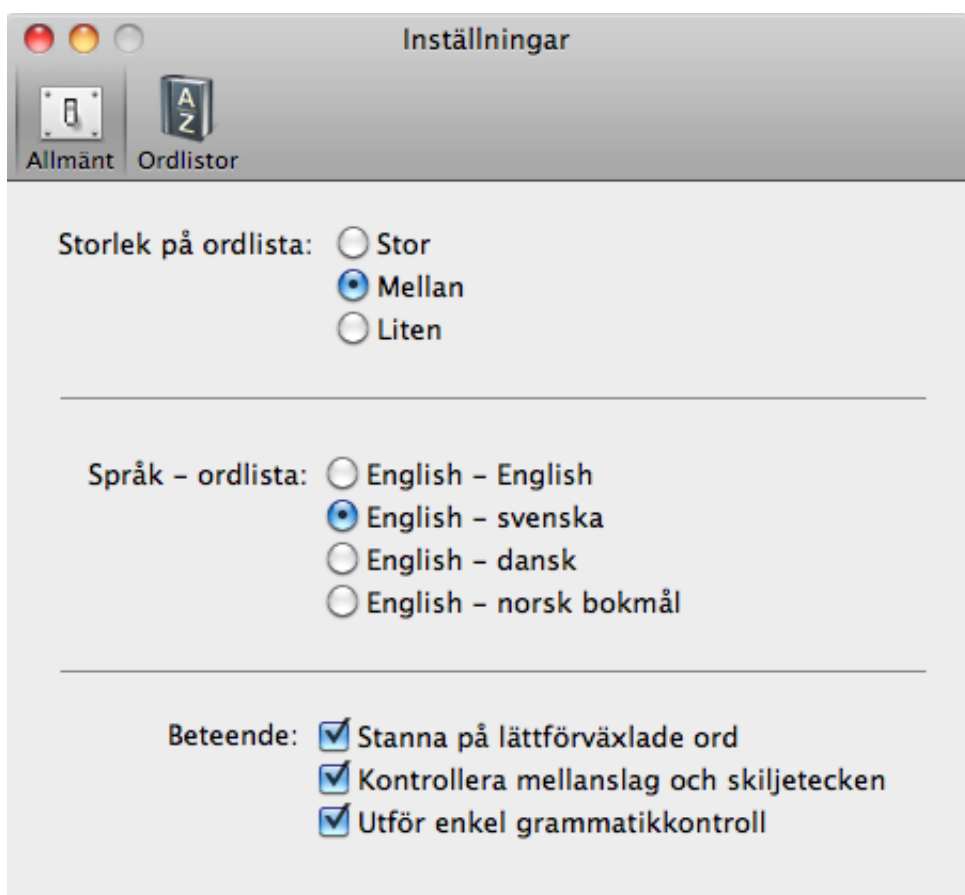
Inställningar

Du kan ändra inställningar i SpellRight genom att klicka på menyraden (**SpellRight/Inställningar**) eller använda snabbkommandot ⌘, (kommando+kommatecken)

Från inställningar kan du ändra på bl.a. storlek på ordlista, rättningsoptioner och välja olika ordlistor.

Allmänt

Här görs allmänna inställningar för SpellRight.

Storlek på ordlista

Här markerar man vilken ordlista man vill arbeta med: **Liten**, **Mellan** eller **Stor**. Observera att **Mellan** är grundinställningen i programmet. Läs mer om ordlistornas egenskaper på [Mer om ordlistorna](#).

Språk – ordlista

Här väljer man vilka språk SpellRight ska presentera. Grundinställningen är **English-svenska**, men fler kombinationer med engelska finns att välja på.

Stanna på lättförväxlade ord

Vill man att SpellRight ska varna för lättförväxlade ord eller ej? Med rutan förkryssad, kommer programmet att stanna om man skriver det korrekt stavade ordet *witch* och visa orden *witch/wish/which* med översättningar intill. Observera att SpellRight med denna inställning kommer att stanna även om man kan ha stavat rätt. Tycker man att SpellRight stannar för ofta på ett ord, kan man klicka på knappen **Varna inte** under rättningen.

I många fall kan SpellRight känna av omgivningen kring ett ord för att bedöma om man stavat rätt. (Läs mer om detta på under rubriken [De vanligaste meddelandena](#) och under [Lättförväxlat ord](#)).

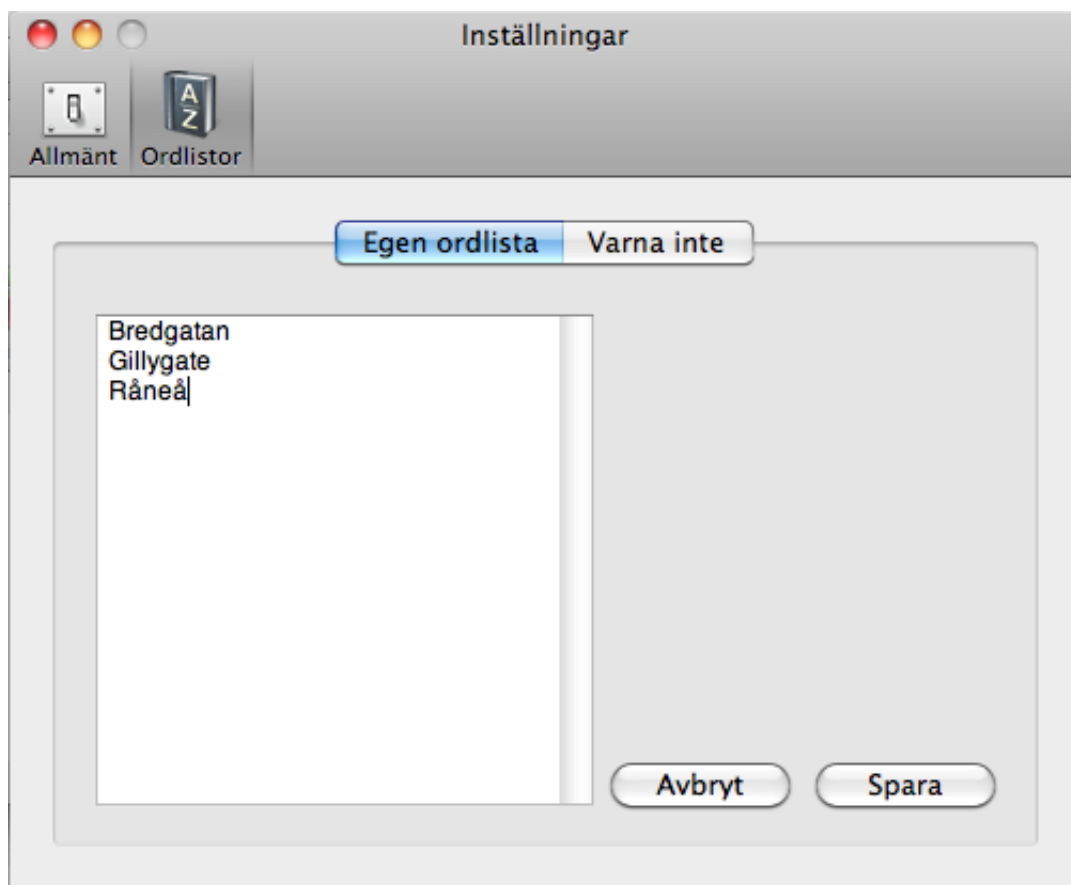
Kontrollera mellanslag och skiljetecken

Här väljer man om SpellRight ska bry sig om t ex ett överflödigt mellanslag före punkt (*Hello, said Sam .*) eller reagera om man skrivit både frågetecken och punkt (*What do you think?.*).

Utför enkel grammatikkontroll

Här bestämmer man huruvida SpellRight ska reagera på många vanliga grammatikfel som är typiska för personer med svenska som modersmål, t ex *I am interested of football* som ska vara *I am interested in football*. Vi rekommenderar att denna ruta är ikryssad. Observera att man kan behöva aktivera rättstavningskontrollen två gånger om den grammatiska konstruktionen också innehåller stavfel, eftersom SpellRight inte kan rätta alla fel parallellt.

Ordlistor

Under denna flik kan man redigera sina ordlistor. Ord som av misstag hamnat där, kan man ta bort genom att markera ordet i listan och radera. Vill man ändra stavningen på ett ord kan man redigera i listan. Man kan lägga till ord under denna flik genom att på en ny rad skriva in ett nytt ord.

Man kan också använda **Klistra in** för att lägga till flera ord i listan. Ändringar sparas när man klickar på **Spara**.

Egen ordlista

Under denna flik kan man redigera sin ordlista över egna ord. Alternativt kan man klicka på **Lär in** i SpellRight huvudfönster när det aktuella ordet dyker upp under pågående rättning.

Varna inte

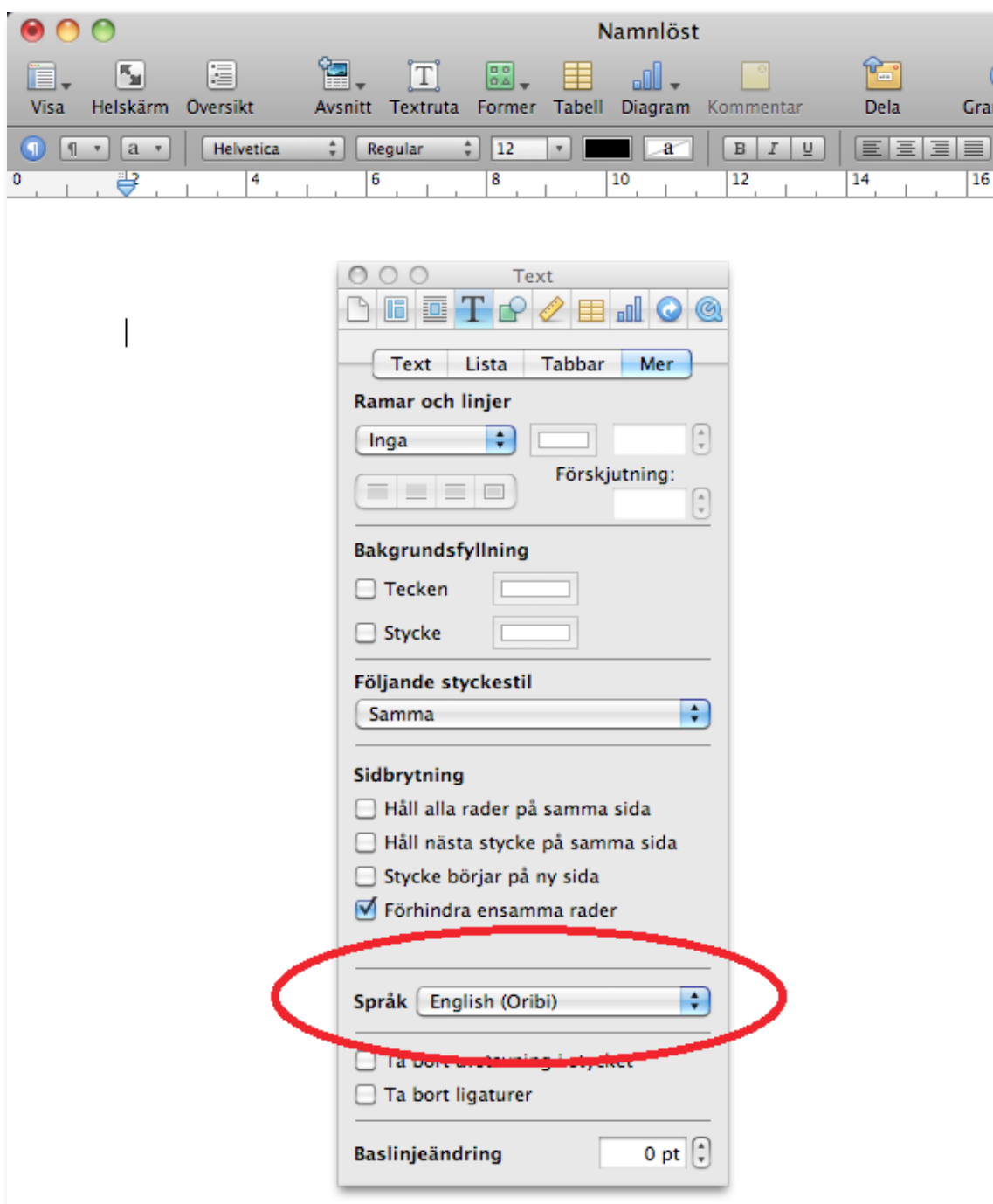
Vill man att SpellRight ska låta bli att stanna på vissa ord, kan man redigera i denna lista. Alternativt kan man klicka på **Varna inte** i SpellRight huvudfönster när det aktuella ordet dyker upp under pågående rättning.

Om SpellRight

Du kan få information om SpellRight genom att klicka på menyraden (**SpellRight/Om SpellRight**). Här visas allmän information om programmet såsom versionsnummer och information om licens.

Mer om Pages

I Pages styr man vilken stavningskontroll som skall användas genom att klicka på ikonen **Granskare**. Därefter klickar man på **T** för Text och väljer fliken **Mer**. I listrutan **Språk** kan stavningskontroll väljas. Notera att valet endast gäller för den markerade texten.

TIPS

För att ett nytt dokument skall använda *English (Oribi)* som stavningskontroll kan man skapa en mall.

1. Öppna ett nytt, tomt dokument och välj *English (Oribi)* som **Språk**.
2. Spara dokumentet som en mall genom att välja **Arkiv/Spara som mall...**
3. Använd denna mall då nytt dokument skapas.

Mer om ordlistorna

SpellRight kan arbeta med ordlistor av olika storlek; vi kallar dem **Liten**, **Mellan** och **Stor**. Förutom de engelska orden i listorna finns ett antal svenska ord med, eftersom det är mycket troligt att personer i Sverige behöver använda svenska namn: *Last week, I went to Värnamo with my friend Malin.*

Liten

Den minsta ordlistan, **Liten**, innehåller ca 11.000 relativt vanliga ord och alla ord är översatta till svenska. Typiska ord från den lilla listan är *car*, *lives* och *narrow*. Den lilla listan är tänkt att passa en nybörjare och är granskad av en erfaren mellanstadie-lärare. Fördelen med en begränsad ordlista är att nybörjaren inte får upp för många förslag som han/hon inte förstår.

Rättningsprestandan påverkas av vilken ordlista man använder. Använder man den lilla listan och skriver *reken* får man inte ordet *reckon* (som betyder *tycka*, *anse*, *räkna*, *beräkna*) som förslag från SpellRight, eftersom det ordet ligger i mellanstora listan. I stället försöker SpellRight rätta upp *reken* till något som finns i den lilla listan och första förslaget blir *recent*. Om man jobbar med den lilla listan och upplever att man får dåliga rättningförslag på ord som man tycker är självklara, kan det därför vara värt att prova att ändra till den mellanstora listan. Observera att olika former av samma ord kan ligga i olika listor. Exempelvis anses *congratulation* vara betydligt ovanligare än *congratulations* och de har därför hamnat i olika ordlistor.

Mellan

Den mellanstora listan, **Mellan**, innehåller alla ord i den lilla listan plus ytterligare ca 29.000 ord, dvs sammanlagt ca 40.000 ord. Samtliga ord är översatta. Representerativa ord för mellanstora listan är *except*, *considerate* och *vow*. Den mellanstora listans tänkta användare är tonåringar och vuxna med ett medelstort till ganska stort engelskt ordförråd. Vid installation av SpellRight startar programmet med mellanstora listan som grundinställning.

Stor

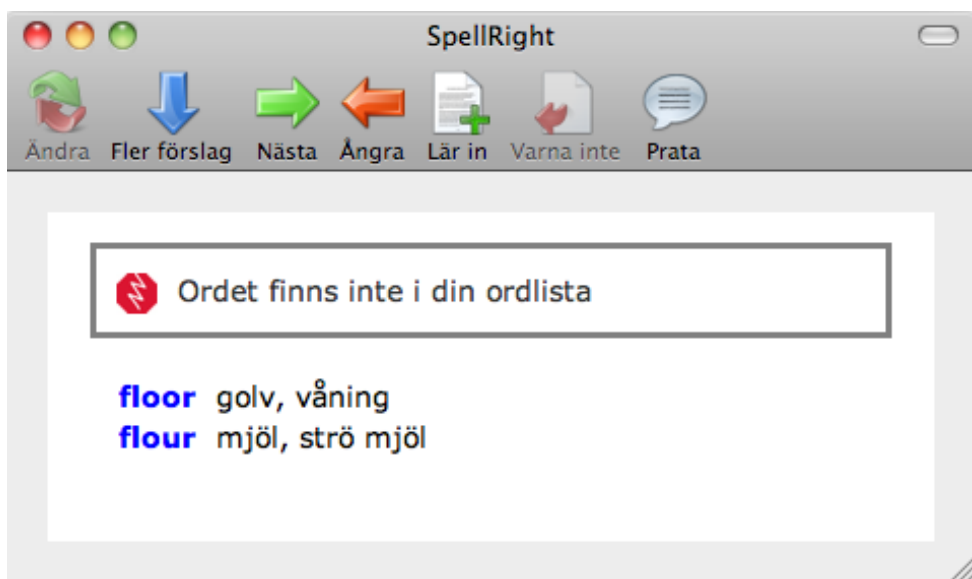
Den största ordlistan, **Stor**, har totalt 70.000 fler ord än den mellanstora listan vilket innebär sammanlagt ca 110.000 ord. De unika orden på nivå **Stor** är ovanliga och de flesta finns inte översatta. Exempel är *ply*, *fowl* och *anthropomorphism* (!).

Jobbar man med den stora listan kommer man att märka att många rättningsförslag saknar översättning. Det kan man ta som en fingervisning om att de orden är ovanligare än de som har översättning.

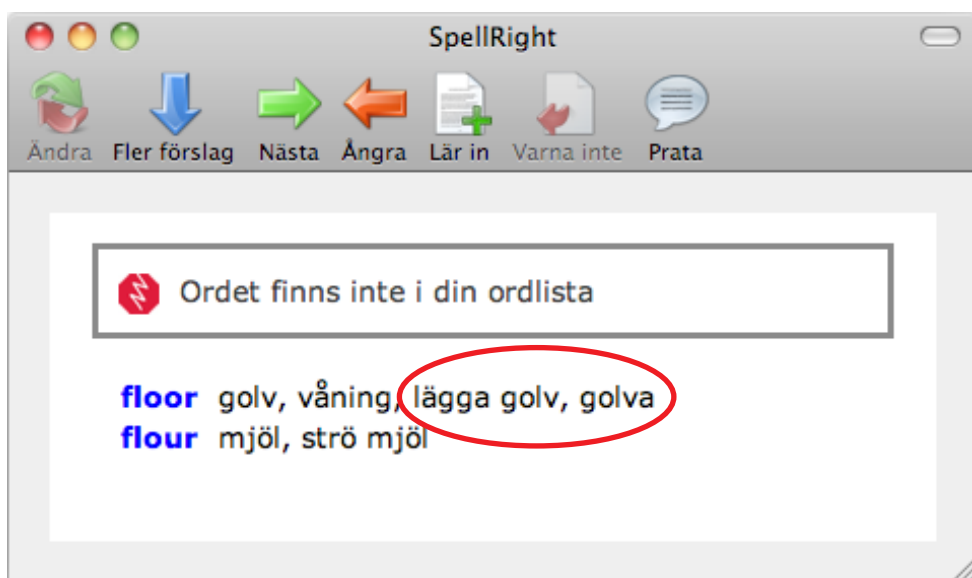
Den vaksamma användaren av SpellRight kommer också att märka att man med den stora listan kan få se fler översättningar av en del ord än om man använder den lilla eller mellanstora listan och att mer ovanliga betydelser finns med. Ett exempel:

He fell on the **flor**

Med den lilla listan visas denna översättning av förslaget *floor*:

Har man i stället den stora listan igång, visas ytterligare två översättningar av *floor*, nämligen *lägga golv* och *golva*:

I SpellRight finns exempelmeningar för att förtydliga betydelsen av ord som anses lättförväxlade, t.ex. *witch* och *which*. Ca 11.000 sådana exempelmeningar finns i programmet.

Att använda talsyntes

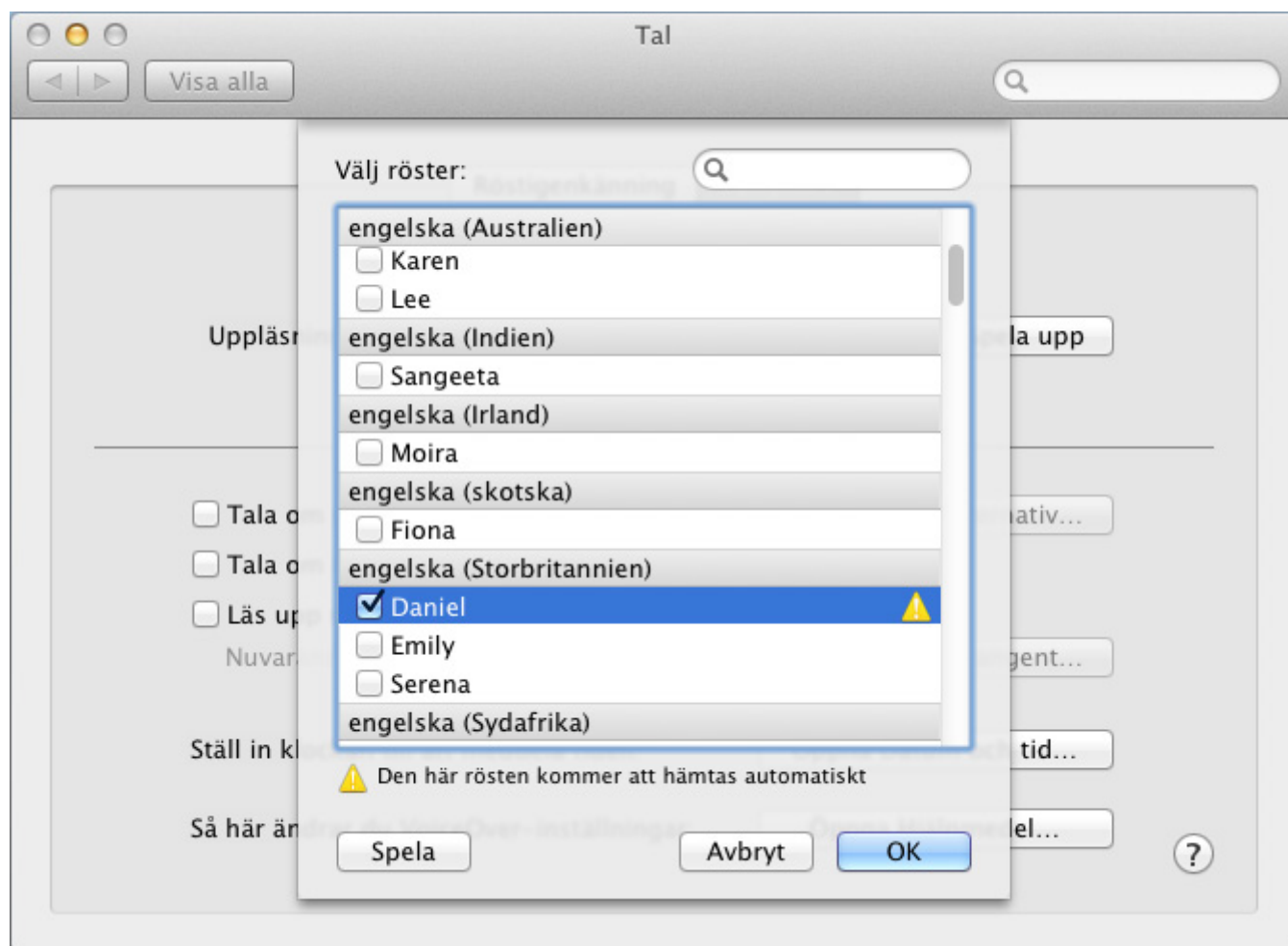
SpellRight använder systemets talsyntes och inställningar för talsyntes görs i **Systeminställningar** och fliken **Talsyntes**. I SpellRight finns knappen **Prata** som läser upp texten i aktivt fönster. Markeras en text är det endast denna text som läses upp.

I Mac OSX ingår en engelsk talsyntes. För att aktivera engelsk talsyntes, gör följande:

1. Gå till **Systeminställningar**.
2. Välj **Tal** och därefter fliken **Talsyntes**.
3. Välj engelsk röst (exempelvis Agnes eller Alex) genom att klicka på **Systemröst**.

4. Är inte rösterna nedladdade kan man, från Mac OSX 10.7 Lion, klicka på **Systemröst** och välja **Anpassa...** Markera de engelska rösterna och godkänn att systemet laddar ner rösterna. Välj därefter önskad systemröst.

Kortkommandon

När SpellRight är aktivt kan följande kortkommandon användas.

⌘: (kommando+kolon) Starta systemets stavningskontroll.

⌘, (kommando+kommatecken) Starta inställningar för SpellRight.

Pil upp Stegar uppåt i SpellRight förslagslista.

Pil ner Stegar neråt i SpellRight förslagslista. Om markerat ord är sista ordet i förslagslistan presenteras ännu ett förslag (motsvarar knappen **Fler förslag**).

Enter Markerat ord i dokumentet ersätts med ord från förslagslistan (motsvarar knappen **Ändra**).

Högerpil Gå till nästa rättningsställe i texten (motsvarar knappen **Nästa**).

Teknisk information

Systemkrav

För att SpellRight ska fungera krävs:

- Mac OS X 10.6 (Snow Leopard) eller senare,
- cd-rom-enhet,
- minst 8 Mb ledigt arbetsminne,
- minst 20 Mb ledigt hårddiskutrymme.

SpellRight för Mac fungerar i nuvarande version (augusti 2012) som fristående program tillsammans med

- Pages '09, version 4.0 eller senare.
- Microsoft Word 2008 eller senare.

För en uppdaterad lista över ordbehandlare som fungerar tillsammans med SpellRight för Mac, gå till www.oribi.se och klicka på Support/FAQ Mac.

Avinstallation

För att avinstallera SpellRight flyttar man både programmet SpellRight och tjänsten SpellRight till papperskorgen. Programmet SpellRight finns i mappen Program och tjänsten SpellRight, som heter SpellRightServer.service, finns i mappen System/Bibliotek/Services.

Licensvillkor och support

SpellRight är ett registrerat varumärke och programmet är skyddat enligt lagen om upphovsrätt. Det är olagligt och straffbart att kopiera programmet av annat skäl än för att göra en egen säkerhetskopia.

Support kring SpellRight ges av våra återförsäljare eller av oss på Oribi AB i Lund, telefon 046-32 30 12 eller per e-post: support@oribi.se.

SpellRight för Mac

Idé, programmering och handbok: © Oribi AB, 2005–2011, www.oribi.se, info@oribi.se
Illustrationer: Kristina Grundström. Layout: Karin Österlund.

Oribi AB, Bredgatan 2, 222 21 Lund,
tel 046-32 30 12, fax 046-32 30 11, www.oribi.se